

ВПЛИВ ЗМІНИ ЄСВ НА МАЛИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ

Н. О. Чередниченко,

ст. викладач кафедри «Фінанси,
банківська справа та страхування»;

К. К. Божко,

студентка ФЕУ-114,

*Запорізький національний технічний
університет, м. Запоріжжя, Україна*

Annotation. The article examines changes in accounting and payment of the Single social contribution in 2017. Connection of these changes and an increase of the number illegally working employee are studied. The Single social contribution change impact on business is analyzed.

Key words. Single social contribution, state social insurance, Tax Code of Ukraine, tax reporting, employer, individual entrepreneur, employee, minimum insurance payment, employment contract.

Аннотация. В статье рассмотрены изменения условий учёта и уплаты единого социального взноса (ЕСВ) в 2017 году. Исследована взаимосвязь этих изменений с повышением количества официально оформленных наемных работников. Проанализировано влияние изменения ЕСВ на предпринимательскую деятельность.

Ключевые слова. Единый социальный взнос, государственное социальное страхование, Налоговый кодекс Украины, налоговая отчётность, работодатель, физическое лицо-предприниматель, наёмный работник, минимальный страховой платёж, трудовой договор.

Анотація. У статті розглянуто зміни щодо умов обліку та сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) у 2017 році. Досліджено взаємозв'язок цих змін з підвищенням кількості офіційно оформлених найманих робітників. Проаналізовано вплив зміни ЄСВ на підприємницьку діяльність.

Ключові слова. Єдиний соціальний внесок, державне соціальне страхування, Податковий кодекс України, податкова звітність, роботодавець, фізична особа-підприємець, найманий робітник, мінімальний страховий платіж, трудовий договір.

Актуальність. Основною проблемою, що стримує розвиток малого бізнесу в Україні є неефективна система оподаткування. Єдиний соціальний внесок відносно інших податків має досить високу ставку – 22%. Зміна умов його сплати впливає на розвиток підприємництва і у 2017 році може призвести до підвищення рівня тінізації економіки. Розробка ефективної системи оподаткування ЄСВ може збільшити рівень податкових надходжень до бюджету країни, що сприятиме покращенню економічної системи держави.

Мета статті полягає у визначенні змін умов обліку та сплати єдиного соціального внеску (ЄСВ) у 2017 році, їх впливу на підприємницьку діяльність, формулюванні пропозицій щодо внесення змін до чинного податкового законодавства України.

Відповідно до поставленої мети у статті вирішуються такі **завдання**:

- проаналізовані чинні норми Податкового кодексу України;
- визначено поняття єдиного соціального внеску;
- розглянуті умови обліку і сплати ЄСВ;
- досліджено зміни податкового законодавства України, які набули чинності у 2017 році;
- визначено вплив змін ПКУ у 2017 році на підприємницьку діяльність.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Законом України від 08.07.2010 № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі – Закон № 2464), в Україні введено внесок на обов'язкове державне соціальне страхування. Він замінив відрахування до Пенсійного фонду і три страхових внески до фондів соцстрахування: при нещасних випадках на виробництві, при короткочасній втраті працездатності, на випадок безробіття.

Відповідно до Закону України № 2464 єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) – це консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту у випадках, передбачених законодавством, прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального

страхування [2]. З 1 січня 2015 року мінімальний розмір ЄСВ до сплати розраховується виходячи з мінімальної заробітної плати, незалежно від суми нарахованої заробітної плати.

Платникам єдиного соціального внеску є фізичні особи-підприємці (ФОП) та роботодавці.

До Закону України № 2464 була внесена низка змін Законом України від 6 грудня 2016 року № 1774-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», які набули чинності з 1 січня 2017 року. Дія Закону «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» поширюється на відносини, що виникають під час провадження діяльності, пов'язаної із збором та веденням обліку єдиного внеску [2]. У 2017 році єдиний соціальний внесок стягується з підприємців, які не мають доходів. Вони мають сплатити ЄСВ у розмірі мінімального страхового платежу.

Відповідно до ст. 8 Закону України від 21 грудня 2016 року № 1801-VIII «Про Державний бюджет України на 2017 рік» мінімальна заробітна плата становить з 1 січня 3200 гривень.

Таким чином, мінімальна сума єдиного соціального внеску у 2017 році для фізичних осіб – підприємців, у тому числі тих, які обрали спрощену систему оподаткування, крім фізичних осіб – підприємців віднесених до першої групи платників єдиного податку, та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, складатиме:

$$3200 \text{ грн} \times 22 \% = 704 \text{ грн.}$$

Згідно з Інструкцією «Про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» для підприємств, установ і організацій, на яких працюють інваліди, застосовується понижена ставка ЄСВ у розмірі 8,41%. Мінімальна сума внеску для таких роботодавців складе:

$$3200 \text{ грн} \times 8,41 \% = 269,12 \text{ грн.}$$

Пониження ставки має на меті підвищити привабливість використання праці інвалідів на підприємствах.

Відповідно до пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України підприємці (ФОП), віднесені до першої групи платників єдиного податку (не використовують працю найманих осіб і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300 000 гривень) мають право сплачувати єдиний внесок у сумі не менше за 0,5

мінімального страхового внеску із зарахуванням відповідних періодів здійснення підприємницької діяльності до страхового стажу.

Отже, для фізичних осіб – підприємців віднесених до першої групи платників єдиного податку мінімальна сума єдиного внеску з 01.01.2017 року складатиме:

$$3200 \times 0,5 \times 22 \% = 352 \text{ грн.}$$

З 1 січня ФОП, які обрали спрощену систему оподаткування, та ФОП, які перебувають на загальній системі оподаткування, звільняються від сплати за себе єдиного внеску, якщо вони є пенсіонерами за віком або інвалідами та отримують відповідно до закону пенсію або соціальну допомогу. Зазначена норма не застосовується до осіб, які здійснюють незалежну професійну діяльність [2].

Оскільки, різні підприємства мають різний обсяг виробництва і прибутку, то встановлення єдиної ставки податку для малого, середнього і великого бізнесу не є справедливим. Доцільним є створення прогресивної системи оподаткування ЄСВ, коли середня податкова ставка підвищується зі збільшенням рівня доходу. Якщо дохід підприємства зростає, то відповідно підвищується і податкова ставка. Якщо, навпаки, величина доходу зменшується, то відповідно змінюється і ставка податку.

У таблиці 1 запропонована прогресивна система оподаткування відповідно до класифікації розміру підприємств.

Таблиця 1

Прогресивна система оподаткування ЄСВ

Класифікація підприємств	Ставка ЄСВ	Сума ЄСВ до сплати, грн	Витрати на 1-го робітника, грн
Малий бізнес	15 %	3200 грн x 15% = 480	3200 + 480 = 3680
Середній бізнес	18 %	3200 грн x 18% = 576	3200 + 576 = 3776
Великий бізнес	22 %	3200 грн x 22% = 704	3200 + 704 = 3904

Відповідно до чинного законодавства на утримання одного найманого працівника підприємець має щомісяця витратити 3904 грн:

$$\text{МЗП (3200 грн) + ЄСВ (704 грн) = 3904 грн.}$$

Висновок. Таким чином, зміни ПКУ у 2017 році можуть призвести до збільшення кількості неофіційно працюючих найманих

робітників та тінізації виплати заробітної плати без нарахування і сплати єдиного внеску. Щоб запобігти цим правопорушенням, у 2017 році потрібно підвищити штрафи у випадку виявлення працівників з неоформленими трудовими договорами. Відповідно до чинного законодавства штраф стягується в розмірі 100 мінімальних заробітних плат. З 1 січня 2017 року ця сума складає 320 тисяч гривень:

$$\text{МЗП (3200 грн)} \times 100 = 320\,000 \text{ грн.}$$

Оскільки більшість ФОПів не здатна сплачувати податки, не маючи при цьому прибутку, можна очікувати масове закриття підприємств малого бізнесу, тому що частина підприємців вважає краще працювати неофіційно, отже, відбудеться зменшення податкових надходжень до Державного бюджету України.

Зміни ПКУ у 2017 році вплинуть здебільшого на діяльність підприємців, які не мають щомісяця стабільного прибутку. Цю проблему можна вирішити шляхом запровадження прогресивної системи оподаткування, поданої у таблиці 1. Таким чином, підприємці, які зменшують свій дохід, підлягають оподаткуванню за більш низькою ставкою податку, що сприятиме розвитку малого бізнесу в Україні.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс] : Закон України від 06.12.2016 № 1774-VIII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1774-19> (дата звернення: 20.05.2017).
2. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2464-17/page> (дата звернення: 20.04.2017).
3. Про Державний бюджет України на 2017 рік [Електронний ресурс] : Закон України від 21.12.2016 № 1801-VIII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. — Режим

- доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1801-19/page> (дата звернення: 20.03.2017).
4. Податковий кодекс України (ред. з 02.12.2010 до 01.01.2017) [Електронний ресурс] : — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 01.03.2017).
 5. Про затвердження Інструкції про порядок нарахування і сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 20.04.2015 № 449 // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0508-15/page> (дата звернення: 20.05.2017).